

Biotheek Netknipsels #91 – 18 november 2004

Terwijl Leterme snoeit, biedt de familie Busschots een blik op jarenlange ervaring in de biologische fruitteelt en lanceert Velt haar zevende biologische zadenlijst. Zo steunt Velt de biologische landbouw én de (agro)biodiversiteit.

In het buitenland zien we groei en ontgoocheling, smaad en werklust. Diversiteit alom!

Hartelijke groet,

Petra Tas
Projectcoördinator de Biotheek

In dit nummer:

NATIONAAL

Biologische fruitteelt: uitdagingen en kansen en open deur!

Vlaanderen snoeit steun aan biolandbouw

'Leterme bespaart fors op biolandbouw'

Nieuwe website voor landbouwers in moeilijkheden

De biologische zadenlijst van Velt, editie 2004-2005

INTERNATIONAAL

EU - Europese erkenning NK603-maïs voor humane voeding

EU - Organic hotels extend radius of activity

EU - Stop the EU from backing down on GM food under WTO pressure

NL - Meer campylobacter en minder salmonella in biokip

NL - Biologisch varkensvlees ten onrechte in kwaad daglicht

NL - themadag 'een supermarkt voor biologische producten

NL - Akkoord opent deur voor genetische contaminatie

NL - Liever 5% biologisch structureel in 2010 dan 10% met kunst- en vliegwerk

D - Biologische melkproducten in de lift

Oostenrijk – Bio-informatiecampagne geactualiseerd

GB - Rough Guide presenteert ethische winkelgids

GB - Afzet biologische producten in VK met 10% gegroeid

NATIONAAL

Biologische fruitteelt: uitdagingen en kansen... en open deur!

De fruitteelt is een meerjarig cultuurgewas. De gemiddelde appelbomen staan ongeveer 12 tot 15 jaar en een perenboom kan van 30 jaar tot een mensenleven lang mee gaan. De lange levensduur heeft voor een fruitteler grote consequenties en maakt dat de biologische fruitteelt veel moeilijker is dan eender welke andere biologische teelt.

Daar waar andere biologische sectoren door vruchtwisseling ziekte, plagen en onkruiden kunnen voorkomen kan dit in de meerjarige teelt van appels en peren niet. Dit maakt dat omschakelen naar de biologische teelt voor een fruitteler grote consequenties inhoudt.

Om de ziekten zoals appelbloesemkever, appelzaagwesp en fruitmot te bestrijden, heeft de fruitteler een gedegen kennis van de ziekten en plagen in de biologische boomgaard nodig. Hij blijft daarbij sterk afhankelijk van hulpstoffen en methoden. Om de afhankelijkheid van de hulpstoffen te verminderen kan de biologische teler kiezen voor schurftresistente rassen. Nieuwe rassen met een goede schurftresistentie zijn Topaz en de mutant Rode Topaz, Santana, Initial en de zomerappel Collina.

Door de levensduur van minstens 12 jaar is het vervangen van een boomgaard geen evidentie. Daarbij vraagt het aanplanten van nieuwe fruitbomen een grote investering. En de keuze van een nieuw ras moet wel overwogen worden. Het is immers een keuze die je de komende 12 jaar nog zal achtervolgen. Om de ziekten- en plaagresistentie en de prestatie van nieuwe variëteiten op bedrijfsniveau beter te leren kennen worden door telers vaak kleinere aantallen nieuwe variëteiten in proef opgenomen. Na een aantal productie jaren kunnen zij hieruit opmaken of een specifieke variëteit bij hun bedrijfsvoering past.

Een goede bodemstructuur en een levende bodem is de basis om de gevoeligheid van de bomen voor bijvoorbeeld kanker en bewaaruitval te verminderen. Voor een levende bodem met een goede structuur is organische mest onontbeerlijk. Bij het gebruik van organische mest moet de bodem weer actief worden in de opname en het op gang brengen van de mineralisatie. Ook de bomen moeten leren omgaan met de organische mest. Doordat de mineralen uit de organische mest niet allemaal in het eerste jaar vrijkomen moet er veel aandacht uitgaan naar de bemesting. Anders is de kans groot dat de boomgaard door een zeer diep dal gaat in het tweede en derde jaar na de omschakeling. Als een fruitteler nog maar denkt de overstap naar de biologische teelt kan hij maar beter meteen beginnen met organische bemesting zodat de bodem en de bomen alvast worden voorbereid.

Omdat de fruitbomen niet veel bemesting nodig hebben wordt vaak gedacht dat de bemesting van fruitteelt gemakkelijk is. Door de late mineralisatie van de organische mest is bijbemesting in april of mei met biologische meststoffen noodzakelijk. Door de vakgroep biologische fruitteelt is de laatste jaren met behulp van bladanalyse veel onderzoek gedaan naar de juiste bemestingmethode. Ook wordt er geëxperimenteerd met verschillende bewerkingen van de boomstrook. Door de boomstrook in het voorjaar zwart te houden komen de gemineraliseerde voedingsstoffen volledig ter beschikking van de boom en is er geen concurrentie van de onderbegroeiing. Vanaf juni wordt de boomstrook niet meer geschoffeld om de onderbegroeiing de vrij gekomen voedingsstoffen te laten opnemen. Naast het vastleggen van voedingsstoffen beperkt de begroeiing de ziektedruk en neemt de kans op de bewaarziekte phytophthora af. Door de onderbegroeiing zijn er meer nuttige insecten aanwezig in de fruitbomen wat kan leiden tot een lagere plaagdruk.

De biologische fruitteler moet niet alleen rekening houden met de bodemverzorging of het voorkomen van ziekten en plagen maar moet ook rekening houden met de afzet van zijn fruit. Voor een pas omgeschakelde fruitteler is het verkopen van appels in omschakeling nog niet

eenvoudig door het grote aanbod van biologische appels. Door het tekort aan biologische peren is er wel een markt voor peren in omschakeling. De grote hoeveelheid biologische fruit wordt vooral verkocht via de grote distributiekkanalen. De Vlaamse biologische fruittelers moeten bij het aanbieden van hun fruit niet alleen rekening houden met de buitenlandse concurrentie maar ook met de kwaliteit die geleverd kan worden door de buitenlandse biologische fruittelers. De concurrentie komt niet allen van Europese collega's maar ook van biologische fruittelers uit Nieuw-Zeeland en Zuid Afrika.

Biologische fruitteelt is een teelt met toekomst waarbij de samenwerking tussen de huidige biologische fruittelers een sterke basis vormt. De markt voor biologisch fruit is moeilijk in te schatten, maar ondanks de druk van buitenlands biologisch fruit zijn er voldoende afzet kansen.

Om kennis te maken met verschillende fruitrassen en de biologische fruitteelt stelt de familie Busschots hun bedrijf open op zaterdag 20 november van 9.00 tot 15.00 uur.

bron: Marcel de Jong, Vredeseilanden

Vlaanderen snoeit steun aan biolandbouw

De regering van Vlaanderen snoeit de steun aan de biologische landbouw. Geld dat voor de promotie van biologische producten was uitgetrokken, moet voortaan gedeeld worden met de promotie van hoeve- en streekproducten. Daardoor komen de banen van de managers op de helling te staan, waardoor het actieplan biologische landbouw ondergraven wordt. Dat zegt de Vlaamse partij Groen.

Volgens BioForum, de Vlaamse koepelorganisatie voor de biologische landbouw, worden de subsidies voor biologische landbouw in de begroting van 2005 gehalveerd van euro 2 tot euro 1 mln. Het gaat om werkingskosten voor de koepelorganisatie en middelen voor acties voor 'promotie en bewustmaking'.

Het departement van landbouwminister Yves Leterme bevestigt de bezuiniging, maar spreekt tegen dat er 'substantieel' ingegrepen wordt. 'Een deel van wat exclusief naar de biosector ging, zit nu verspreid over algemene posten', aldus kabinetschef Joris Relaes. 'Ik zal niet zeggen dat er geen euro minder besteed zal worden, maar iedereen heeft moeten inleveren.'

bron: Het Financieele Dagblad, 8-11-2004

'Leterme bespaart fors op biolandbouw'

'Het kabinet van Landbouw schuift bio naar het onderste schap.' Dat stelt BioForum, de koepelorganisatie van de biologische landbouw- en voedingssector in Vlaanderen. Volgens Bioforum halveert minister van Landbouw Yves Leterme (CD&V) het budget voor biolandbouw.

Wouter Vankeirsbilck, de algemeen coördinator van BioForum, beweert dat het budget voor biolandbouw in de begroting 2005 teruggeschoefd werd tot 1 miljoen euro. Hij vreest dat daardoor enkele projecten uit het Vlaams Actieplan Biologische Landbouw van de voormalige minister van Landbouw Vera Dua (Groen!) op de helling komen te staan. Zo wordt er geen geld meer uitgetrokken voor de 'bioketenmanagers'. Die moeten vraag en aanbod op de biomarkt beter op elkaar afstemmen, een van de grote knelpunten voor de Vlaamse biosector. Ook wordt gevreesd voor de toekomst van Bioforum zelf en voor de Biotheek, een kenniscentrum over biolandbouw. 'We hebben een duidelijk signaal gekregen van het kabinet-Leterme dat de biosector het met minder moet doen', zegt Vankeirsbilck. 'Nochtans is Vlaanderen de slechtste leerling in de Europese bioklas.'

Volgens Joris Relaes, de adjunct-kabinetschef van Leterme, was in 2004 2 miljoen vastgelegd op het budget 'biolandbouw', maar dat geld was bestemd voor de periode 2004-2005: 1 miljoen dit jaar en 1 miljoen volgend jaar. 'Van een substantiële vermindering van het geld voor biolandbouw is geen sprake', luidt het. De steun voor het bioketenmanagement (150.000 euro per jaar) is trouwens verschoven van de post 'biolandbouw', naar die van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM). 'De VLAM moet bepalen hoe dat geld het best aangewend kan worden.'

Relaes wijst erop dat de biolandbouwers ook heel wat steun krijgen uit het budget voor vorming en uit het Vlaams Landbouw- en Investeringsfonds (VLIF). Bovendien krijgen ze hogere hectarenpremies dan de 'traditionele' sector. Het Bioforum en de Biotheek zijn niet in gevaar, zegt Relaes.

bron: De Tijd, 05-11-2004

Nieuwe website voor landbouwers in moeilijkheden

In België is de bijstand aan landbouwers niet gecentraliseerd. Om boeren te helpen bij het zoeken naar advies en expertise hebben het Cera Fonds en Agricall samen een website gebouwd. Netagri.be is gegroeid uit de vele steunaanvragen die binnenstromen bij het Cera Fonds, dat boeren aanmoedigt om een reconversie- of diversificatieproject te starten. Dit jaar ontving de Koning Boudewijnstichting als beheerder van het Cera Fonds meer dan 100 projectvoorstellen. Daarvan heeft de jury er 18 uitgekozen, goed voor een totale projectsteun van 62.000 euro. Met het geld zal onder meer gewerkt worden aan de oprichting van een artisanale boerderij, een herboristenopleiding, het onthaal van bejaarden, hoeveverwerking en -verkoop, de productie van grottenkaas en de kweek van geneeskrachtige planten.

"De vele projectvoorstellen maken duidelijk met welke problemen vele landbouwers af te rekenen krijgen", zegt Bénédicte Gombault van de Koning Boudewijnstichting. "Het zoeken van een advies, een expert of hulp is vaak een hele lijdensweg. Bedoeling is dat landbouwers via Netagri.be vlugger de weg zullen vinden.

Elke persoon of instelling die contact heeft met een landbouw(st)er in moeilijkheden of elke landbouw(st)er zelf, kan met een zoekmachine de coördinaten opvragen van experts uit de streek die gespecialiseerd zijn in vijf domeinen. Het gaat om de sectoren psycho-medisch-sociaal, boekhouding-beheer, juridisch-schuldbemiddeling, opleiding-reconversie-startersbegeleiding en veterinaire problemen.

Netagri.be wordt gefinancierd door het Cera Fonds. Agricall zorgt voor de coördinatie. De repertorium-website is een van de fasen in een globale hulpverlening aan landbouwers in moeilijkheden, luidt het bij de initiatiefnemers. Het is de bedoeling om op langere termijn de verschillende actoren aan te moedigen om in een netwerk te opereren.

Meer informatie: www.Netagri.be

bron: www.vilt.be, 03/11/2004

De biologische zadenlijst van Velt, editie 2004-2005

Velt biedt voor de zevende keer de mogelijkheid om biologische zaden te bestellen. Zolang biologisch zaad niet ruim en vlot te vinden is, blijft Velt dit doen. Het is onze bijdrage aan de campagne 'tien op tien voor de biologische landbouw'. Deze campagne wil dat tegen 2010 10% van het landbouwareaal biologisch bewerkt wordt.

Velt heeft goede redenen om deze zadenlijst aan te bieden.

- Als hobbytuinier krijg je zo de kans om voor biologisch zaad te kiezen. Het assortiment komt van vier verschillende leveranciers.
- Op deze manier ondersteunt Velt de biologische landbouw. Biologische zaadhuizen krijgen een gericht kanaal voor de verkoop. En dat verdienen ze, want ze gaan respectvol om met het milieu dankzij de biologische productiewijze.
- Velt is ook trots omdat deze zadenlijst mee de agrobiodiversiteit in stand houdt. Het gaat hier immers vooral om oude rassen die in de gangbare teelt verdrongen worden door hybriden en door patenten.

wat is biologisch zaad?

(...) Biologisch zaad is afkomstig van biologisch geteelde ouderplanten. Dat betekent dat de planten organische bemesting kregen, en er dat geen chemische bestrijdingsmiddelen werden gebruikt.

Voor de zaadteelt is het belangrijk dat de velden onkruidvrij zijn, anders raken onkruidzaden vermengd met groentezaden. In de gangbare zaadteelt worden hiervoor flink wat herbiciden gebruikt. Vervolgens krijgen de planten groeiregulatoren toegediend – een soort van plantenhormonen – zodat ze terzelfder tijd rijpen en in één keer kunnen worden geoogst. Vooraleer het zaad geoogst wordt, komen er nog ontbladeringsmiddelen aan te pas. Van kale planten is het makkelijk machinaal zaad te oogsten. Bij de verdere verwerking worden de zaden omhuld met een laag fungiciden, schimmelbestrijdende middelen, om ze te beschermen tegen schimmelziektes.

Maar in de biologische zaadteelt wordt onkruid verwijderd en niet doodgespoten. De oogst gebeurt manueel. Zo komen er geen onkruidzaden tussen de groentezaden terecht. Er wordt twee tot drie maal geoogst, want gelijktijdige rijping is zeldzaam in de natuur. De verdere verwerking zoals het drogen en dorsen gebeurt vaak met de hand.

De biologische zaadteelt is dus erg arbeidsintensief. Daarom ligt de prijs van biologisch zaad hoger, maar je steunt dan ook de bio-landbouw. Je kiest voor een milieuvriendelijke zaadteelt en voor een gezonde teeltwijze in je eigen tuin.

wat vraagt de biologische landbouw?

De biologische landbouw stelt bepaalde eisen aan de eigenschappen van de gebruikte rassen en die zijn niet dezelfde als die van de gangbare landbouw.

Zo moet een gewas een snelle begingroei hebben zodat onkruid geen kans maakt, want chemische onkruidverdelgers worden niet gebruikt. Een goede wortelvorming voorkomt dat het gewas extra kunstmest nodig heeft. En weerstand tegen ziektes en insectenvraat betekent dat we geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken. Hierdoor is er nood aan rassen die aangepast zijn aan een welbepaalde bodem of standplaats.

Dit zijn heel andere eigenschappen dan wat de gangbare landbouw wil. Die kiest vooral rassen die goed transport verdragen en lang houdbaar zijn. Als het ras niet aangepast is aan de groeiplaats, dan wordt de groeiplaats aangepast aan het ras. Het ras is dan minder belangrijk, want de omgeving wordt toch bijgestuurd met kunstmeststoffen en bestrijdingsmiddelen. Het gevolg: we vinden overal dezelfde rassen terug, eenheidsrassen zeg maar. Streekgebonden rassen met hun specifieke smaak gaan verloren.

waarom oude rassen?

- Raseigenschappen

Een ruim aanbod van raseigenschappen is terug te vinden in de oude streekgebonden rassen, die ontstonden in functie van hun groeiplaats. Sommige oude rassen zijn zo opnieuw bruikbaar voor de beroepsteler, andere rassen hebben een te kleine opbrengst maar herbergen interessante eigenschappen die geschikt uitgangsmateriaal vormen voor de biologische veredelaars.

Tenminste, als deze rassen in stand gehouden worden. Daar kan de amateurtuinier een handje in helpen.

Deze minder bekende rassen zijn een uitdaging voor liefhebbers. Omdat ze vaak robuuster zijn, meer weerstand bieden aan ziektes, omdat ze meer variatie brengen in onze voeding én omdat ze lekkerder zijn. Jouw vraag naar oude rassen ondersteunt op deze manier de biologische landbouw.

- Agrobiodiversiteit

Oude rassen hangen ook samen met onze cultuur. Ze zijn het erfgoed van onze voorouders. We noemen dit agrobiodiversiteit en dat is een uitdrukking van de natuurlijke diversiteit die onder handen genomen wordt door de plaatselijke bevolking.

De natuurlijke biodiversiteit wordt bepaald door klimaat, reliëf, bodem. (...)

Agrobiodiversiteit verdwijnt omdat de markt overspoeld wordt met zaden van grote firma's die hetzelfde zaad over de hele wereld verkopen. Volgens de FAO verdween tijdens de laatste honderd jaar wereldwijd 75% van de agrobiodiversiteit. Lokaal is de situatie soms nog erger. Zuid Korea verloor 82% van zijn agrobiodiversiteit op 8 jaar (1985-1993). Mexico verloor 80% van de maïs-variëteiten die in 1930 geteeld werden.

Agrobiodiversiteit is nauw verbonden met de cultuur: wij hebben een heleboel kolenrassen, India heeft duizenden rijstrassen, Mexico heeft vele maïsassen, ...

Als die diversiteit verdwijnt, verdwijnt niet alleen de genetische diversiteit, maar ook de kennis die opgebouwd werd rond oude rassen; kennis over lokale technologie, teeltwijzen en recepten. Ze geeft de creativiteit weer van onze voorouders.

Jouw vraag naar oude rassen houdt mee die agro-biodiversiteit in de hand.

- Dreiging van multinationals

Grote multinationals domineren de zaadmarkt. Ze proberen alle boeren aan zich te binden. Dat gebeurt onder meer door meer bescherming te eisen van de eigen rassen en door het inpalmen van markten die grotendeels werken op zaad dat boeren zelf telen.

- Patenten

Eigen rassen beschermen doe je door eigendomsrechten of patenten vast te leggen op zo'n ras. Ze verhinderen gebruik, verkoop of productie van zaad zonder de toestemming van de patenthouder. In de praktijk betekent dit dat een boer zaad aankoopt en zaait. Maar hij mag niet doen wat boeren al eeuwen doen: de beste planten selecteren voor zaadteelt zodat een streekgebonden ras ontstaat. Want dan wordt de boer een dief. Soms worden zaadteelt wel toegelaten, maar dan alleen onder zeer strikte voorwaarden, zoals het betalen van een royalty aan de patenthouder voor het telen van zaad op het eigen bedrijf, de belofte dat het alleen voor eigen gebruik is, je mag het niet aan de buurman geven.

Het is ook een heet hangijzer omdat de zaadindustrie hard aan het werk is om wettelijke systemen te creëren die boeren verder beperken in de mogelijkheden om zelf zaad te kweken. Die systemen kunnen via de WTO (Wereldhandelsorganisatie), via bilaterale handelsakkoorden of directe lobbying bij regeringen. Alle wetten op bescherming van plantenvariëteiten gaan eigenlijk in de eerste plaats over het verminderen van beslissingsmacht van boeren. Boeren mogen liever geen zaad kweken. Er komen steeds meer van die wetten.

- Markten inpalmen

In India produceren boeren 70% van het gebruikte zaad zelf, het gaat om traditionele rassen. In Mexico is 80% van het maïsareaal ingezaaid met traditionele rassen.

Dat betekent dat 70% van de Indiase en 80% van de Mexicaanse zaadmarkt geen zaad kopen van multinationals. Dit is de grootste onontgonnen markt voor multinationals. Allemaal potentiële klanten. Dezelfde nationale wetgevingen die onder dwang bescherming bieden aan zaden van multinationals, limiteren (ook onder dwang) beetje bij beetje de vrijheid van de traditionele rassen.

Bovendien kan je nog andere druk uitoefenen om zo'n markt in te palmen. Zo wilde de VS Zimbabwe verplichten om ggo-maïs te aanvaarden als voedselhulp. Bush wilde hulp aan aidsbestrijding koppelen aan de voorwaarde ggo-zaden toe te laten op de interne markt. In Mexico is al een besmetting met ggo's waargenomen; enkele traditionele variëteiten zijn besmet, en dat komt nooit meer goed.

Uw vraag naar biologische zaden ondersteunt de diversiteit en de kleinschaligheid. Het is een proteststem tegen de macht van de industrie.

Meer info / volledige bestellijst: Velt, 03 281 74 75 of info@velt.be (www.velt.be)

bron: Velt, 3/11/2004

INTERNATIONAAL

EU - Europese erkenning NK603-maïs voor humane voeding

De Europese Commissie heeft vrijdag de toelating verleend om voeding en voedingsingrediënten op de markt te brengen die genetisch gemodificeerde NK603-maïs bevatten. Eerder had de EU al het licht op groen gezet voor de invoer ervan en het gebruik als veevoeder en voor industriële verwerking.

Door de nieuwe maatregel kunnen in de EU de gemodificeerde NK603-maïs en al zijn afgeleide producten voortaan voor zowel voor menselijke als dierlijke consumptie gebruikt worden. Het gewas mag echter nog steeds niet geteeld en geoogst worden in Europa. Producten die de bewuste maïssoort bevatten, moeten dit - volgens de Europese voorschriften - duidelijk labelen. NK603-maïs wordt genetisch gemodificeerd om de plant resistent te maken tegen de pesticide glyphosfaat. Deze herbicide vergemakkelijkt de onkruidbestrijding in de maïssteelt. De erkenning om de maïssoort ook als humane voeding te vermarkten, gaat onmiddellijk in. De vraag hiervoor werd ingediend door Monsanto.

Europees commissaris van Volksgezondheid David Byrne blikte met tevredenheid terug op zijn mandaat als het om GGO's gaat. "We zijn er de voorbije jaren in geslaagd een beleid op poten te zetten dat het gebruik van GGO's combineert met strikte procedures voor de erkenning van GGO-gewassen en de labeling van GGO-producten". Volgens Byrne kunnen de consumenten hierdoor een bewuste keuze maken om al dan niet GGO-voeding te kopen.

bron: www.vilt.be, 5/11/2004

EU - Organic hotels extend radius of activity

"Die Bio-Hotels", the European-wide association of organic hotels, welcomes its first member from Baden-Württemberg on 24 October: The Rose organic hotel in Hayingen-Ehestetten. The association originally founded in Austria meanwhile has 24 controlled member hotels, of which 14 are in Austria, seven in Germany, two in Switzerland and one in Italy. The stringent guidelines provide for the extensive use of organic food for restaurant catering. Member hotels receive recommendations on the use of cleaning agents, ecological hotel equipment and the use of renewable energy sources.

meer info: <http://www.biohotels.info>

bron: ontvangen via Vredeseilanden, oktober 2004

(een oproep om GGO-vrije lidstaten van de Europese Unie ook GGO-vrij te helpen houden)

EU - Stop the EU from backing down on GM food under WTO pressure

Dear Madam, dear Sir,

As you know, last year the United States, Canada and Argentina filed a complaint at the World Trade Organisation (WTO) over Europe's position on GM foods. Over 100,000 individual submissions have been sent to the WTO so

far, demanding them not to undermine our right to eat GM free food. The WTO has now set up a three-person panel to meet in secret to decide whether to protect the interests of the biotech industry or the those of the public and the environment. In August 2004, the panel decided to seek for scientific and technical advice, which will delay the final decision until next year.

Acting under the pressure from the WTO, the European Commission is now attempting to overturn bans on genetically modified (GM) food and crops that Austria, France, Greece,

Germany and Luxembourg put in place to protect its citizens and the environment. On 29 November the Commission will ask all EU member states to vote against these bans. If the European Commission gets its way, these five countries will have to lift their bans and allow more risky GM products into their countries. These national restrictions are the centrepiece of the US-led WTO complaint. A pro-biotech decision would also send a signal worldwide to other countries not to ban GM crops.

YOU CAN HELP! Stop the European Commission from forcing risky GM foods onto your plate under WTO pressure. Send a letter, fax or email to your government, demanding that they vote AGAINST the Commission's proposals and ensure that the Commission protects the rights of countries to take a precautionary approach to GM foods and crops.

* EMAIL YOUR MINISTER at: <http://www.bite-back.org> *

With sincere regards,
Carmen Olmedo
Friends of the Earth Europe - Bite Back campaign

STOP THE EU FROM BACKING DOWN ON GM FOOD UNDER WTO PRESSURE. Write to your Environment Minister today, demanding them to vote NO! on proposals by the European Commission to end national bans on risky GM food! Email your minister at <http://www.bite-back.org>

bron: bite back, via Landwijzer, 12/11/2004

NL - Meer campylobacter en minder salmonella in biokip

Biologische kipproducten zijn minder vaak besmet met salmonella maar bevatten een hoger percentage campylobacter dan gangbare kipproducten. Dat blijkt uit het jaarlijks onderzoek dat de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) in 2003 uitvoerde bij 179 monsters in de detailhandel.

Van de genomen stalen bleek 3,4 pct besmet te zijn met salmonella, terwijl de gangbare sector in Nederland een cijfer boekt van 11,2 pct. Campylobacter komt voor in 36,3 pct van de biologische stalen terwijl de gangbare sector in dit geval beter scoort met 25,9 pct. De bij gangbare monsters veelvuldig voorkomende Salmonella Java werd niet aangetroffen bij monsters van de biologische pluimveehouderij.

In het onderzoek werd ook gekeken naar de resistentie tegen antibiotica van bacteriën die afkomstig zijn van biologisch kippenvlees, in vergelijking met producten uit de intensieve pluimveehouderij. Bij Escherichia coli en Enterobacter faecalis valt op dat bij monsters uit de intensieve kweek tegen meer antibiotica resistentie wordt aangetroffen. Biologisch gehouden dieren mogen niet behandeld worden met antibiotica als ze geen ziekteverschijnselen vertonen. Als dat wel het geval is, mogen antibiotica alleen onder strenge voorwaarden worden gebruikt. De consument hoeft zich niet meteen zorgen te maken over bovenvermelde resultaten. Bij voldoende verhitte worden de bacteriën onschadelijk gemaakt. Wel moet de consument kruisbesmetting voorkomen. Dat kan door keukenmaterialen waarmee rauw vlees in aanraking is geweest eerst te reinigen voor verder gebruik.

Bron: Agriholland, geknipt uit: www.vilt.be, 16/11/2004

NL - Biologisch varkensvlees ten onrechte in kwaad daglicht

In de Nederlandse media deed de voorbije weken het verhaal de ronde dat biologisch varkensvlees kwetsbaar is voor toxoplasmosebesmetting. Maar als het vlees gebakken, gekookt

of ingevroren is geweest, is een eventuele kans op besmetting uitgesloten. De Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) bevestigt dit.

De aanleiding van de berichtgeving in de kranten was onderzoek van de Animal Sciences Group van de universiteit van Wageningen. Daaruit blijkt dat op scharrelbedrijven 4,7 pct van de varkens besmet is met toxoplasma, op biologische bedrijven 1,2 pct en op klassieke varkensbedrijven 0 pct. De varkens worden besmet door contact met katten en knaagdieren. Het varken zelf wordt niet ziek, maar de mens kan besmet worden indien besmet vlees rauw gegeten wordt. Maar gebakken of gekookt varkensvlees vormt dus geen risico.

Bron: www.vilt.be, 16/11/2004

NL - themadag 'een supermarkt voor biologische producten'

Hierbij willen wij u van harte uitnodigen voor de themadag 'een super-markt voor biologische producten' op 9 december a.s. in de Nieuwe Buitensociëteit te Zwolle. Wij hopen dat u door deze voor aankondiging al zo enthousiast wordt, dat u de datum vast in uw agenda reserveert!

Themadag 'een super-markt voor biologische producten'

Regionale afzetbevordering van biologische producten. Een belangrijk onderwerp waar de afgelopen jaren de nodige ervaring mee is opgedaan. Ook in de supermarkt. Waarbij de beleidsmatige en praktische kansen en knelpunten steeds duidelijker worden. Want wat is een effectieve regionale marketingstrategie? Hoe organiseer je een publiek -private samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven? Hoe los je juridische belemmeringen op? Hoe werk je regionaal goed samen met landelijke trajecten? Op de themadag 'een super-markt voor biologische producten' willen we de bestaande ervaring op het gebied van regionale afzetbevordering delen. Vanuit beleid en vanuit de praktijk.

Voor wie?

Deze dag is bedoeld voor beleidsmakers biologische en duurzame landbouw. En voor praktijkmensen en uitvoerders die concreet aan de slag zijn met de regionale afzetbevordering. Eigenlijk dus speciaal voor u. Op de themadag kunt u uw ervaringen delen met andere betrokkenen. Tevens ontvangt u vóór de themadag een korte analyse van de belangrijkste kansen en knelpunten in regionale afzetbevordering met een aanzet tot oplossingen.

Waarom deze themadag?

De themadag is een eerste invulling van de proeftuin voor regionale aanpak van de biologische landbouw in Noord Nederland. De drie noordelijke provincies zijn in de LNV beleidsnota biologische landbouw 2005- 2007 voor de komende twee jaar proeftuin voor een regionale aanpak geworden. Een proeftuin betekent ook leren van elkaar. Op de themadag willen we het uitwisselen van ervaringen concreet vormgeven.

Praktische gegevens:

U bent uitgenodigd voor: themadag 'een super-markt voor biologische producten'

Datum: donderdag 9 december 2004

Tijd: 10.00 tot circa 15.00 uur

Locatie: Nieuwe Buitensociëteit Congrescentrum, Stationsplein 1, 8011 CW Zwolle, telefoon 038 - 4 260 260

Deelname aan de themadag is gratis. Aanmelden is verplicht voor 25/11/2004.

Meer info: Maria van Boxtel, telefoon 0317 - 350 700
www.landco.nl

kijk ook eens op www.lekkerbiologisch.nl

bestel ons boekje 'ruimte voor biologische landbouw' over ruimtelijke ordening en sturing van duurzame landbouw via www.landwerk.nl (klik op 'boeken bestellen')

bron: LNV, 11/11/2004

NL - Akkoord opent deur voor genetische contaminatie

Friends of the Earth, de internationale koepel van milieuorganisaties, veroordeelt het akkoord over GGO-gewassen dat de voorbije dagen in Nederland is gesloten tussen boeren- en consumentenorganisaties. De maatregelen bieden onvoldoende bescherming voor consument en milieu, luidt het bij Friends of the Earth.

De overeenkomst die wil voorkomen dat biologische en gangbare gewassen onbedoeld besmet raken met genetisch gemodificeerde bestanddelen zoals stuifmeel. De in het akkoord vermelde isolatieafstanden tussen de percelen zijn volgens Friend of the Earth niet groot genoeg om te voorkomen dat er toch contaminatie kan optreden. In de is sprake van 250 meter, maar een Europees rapport zou al besmettingen bij maïssoorten hebben vastgesteld over afstanden tot 800 meter.

Friends of the Earth wijst er op dat de ondertekenaars zelf ook niet overtuigd zijn van de effectiviteit van de opgesomde maatregelen. Dat blijkt uit de instelling van een schadefonds voor als het toch misgaat. De milieuorganisatie vindt het ook onaanvaardbaar dat het fonds gespijsd zal worden met bijdragen uit de hele landbouwsector, inclusief biologische en gangbare boeren. Bovendien dekt het schadefonds enkele economische, maar geen ecologische of gezondheidsschade.

Bron: Agriholland, 03/11/2004

NL - Liever 5% biologisch structureel in 2010 dan 10% met kunst- en vliegwerk

Het is belangrijk dat de Nederlandse regering een concrete doelstelling voor het marktaandeel van biologische producten durft te noemen. Maar uitgaande van de huidige groeicijfers is 10% in 2010 waarschijnlijk te ambitieus. Biologica zet liever in op kwalitatief goede producten en een structurele groei naar 5 of 6% in 2010 dan 10% met kunst- en vliegwerk. Dat zegt Bert van Ruitenbeek, directeur van Biologica.

Van Ruitenbeek verwacht dat de markt verder door zal groeien, omdat uit onderzoek gebleken is dat consumenten die eenmaal voor biologisch gekozen hebben niet snel meer op die keuze terugkomen. De groei zit de laatste jaren vooral bij hoogopgeleide mensen en jonge ouders. Dat moet uiteindelijk ook naar andere delen van de bevolking overslaan, meent Van Ruitenbeek.

Daarnaast zouden biologische producten volgens Van Ruitenbeek van een aantal maatschappelijke tendensen moeten kunnen profiteren. Door de steeds grotere ketentransparantie weet de consument steeds meer van de productieomstandigheden. De toenemende nadruk op voedselveiligheid maakt duidelijk dat dieren in de intensieve veehouderij weinig weerstand tegen ziektes hebben. Ook de aandacht voor de eigen regio kan door de biologische landbouw in haar voordeel uitgebuit worden. Tenslotte biedt de verdere invoering van genetische modificatie in de landbouw kansen, aldus Van Ruitenbeek.

Blijft als grote probleem het feit dat de Nederlander biologische voeding te duur vindt. Volgens Van Ruitenbeek moet de biologische sector de consument bewuster maken van zijn keuzes. De consument is namelijk wel bereid belachelijk veel te betalen voor voorgesneden producten, minibakjes toetjes en producten met allerlei onnodige toevoegingen. Daarnaast moet de

consument zich gaan realiseren dat er iets niet in de haak is als je voor 99 eurocent een kilo bananen kunt kopen.

bron: Voeding Nu, november 2004, geknipt uit www.agriholland.nl, 16/11/2004

D - Biologische melkproducten in de lift

In Duitsland is de afzet van biologische melkproducten in de laatste tijd sterk toegenomen. De verkoop van biodrinkmelk steeg in het eerste semester van 2004 met 14% tegenover dezelfde periode in 2003. De verkoop van bioboter nam in 2004 met in totaal 8% toe, die van biokwark met 2%. Dat blijkt uit een verslag van Markus RIPPIN, bevoegd voor biologische landbouw bij de Centrale Markt- en Prijsrapportagedienst (ZMP). De discounter Aldi niet meegerekend, bedroeg het aandeel van biomelk in de Duitse voedingskleinhandel 3,2% van de totale melkverkoop. Alles bij elkaar groeide de met biologische producten gerealiseerde omzet van haast 1,5 miljard euro in 1997 tot 3,1 miljard euro in 2003, wat betrokken op de totale voedingsmarkt een stijging van het percentage van 1,2% tot 2,4% betekende.

RIPPIN wijst er echter op dat de Duitse bioboer maar in beperkte mate van de omzetstijging geprofiteerd heeft. Dat heeft te maken met de sterke buitenlandse concurrentie. Vooral bij biomelk en biorundvlees geraken de landbouwers ondanks de stijgende vraag door een te groot aanbod onder druk met snel slinkende prijzen voor producenten. Hetzelfde doet zich voor bij fruit, aardappelen en graan. Biohaver wordt bijvoorbeeld vandaag in Finland door de handel tegen conventionele prijzen direct van de akker gehaald en dan bijzonder gunstig op de Duitse markt aangeboden. Deze ontwikkeling treft echter niet alle bioboeren. Het moeilijkst hebben het biologische producten die volgens de normen van de Europese bioverordening geproduceerd zijn. Bioboeren moeten in de toekomst meer de klemtoon leggen op herkomst en kwaliteit, aldus de ZMP-expert. De traditionele merken van de biologische landbouw zijn daarbij een uitstekende hulp. De kwaliteit van bioproducten is, zoals bewezen, uitgesproken goed. Uit talrijke analyses, onder meer van de federale onderzoeksinstituten, zijn goede resultaten naar voren gekomen wat betreft inhoudstoffen, residuen, zware metalen en milieucontaminatie. Dit moet duidelijk aan de consument gecommuniceerd worden, besluit RIPPIN.

bron: Maandbericht uit Berlijn' van de Vlaamse Vertegenwoordiging bij de Landbouwwraad, via ALT, 08/11/2004

Oostenrijk – Bio-informatiecampagne geactualiseerd

In de Europese Unie was in 2003 de biologische teeltoppervlakte goed voor 3,5% van het landbouwareaal; 2% van de landbouwbedrijven zijn bio-bedrijven. In Oostenrijk is het bio-aandeel 11,6% van de landbouwooppervlakte en teelt één op tien boeren biologisch. Hiermee staat Oostenrijk duidelijk nummer één binnen de EU; Italië volgt met een aandeel van 8% van het areaal.

De groei van de bio-landbouw in Oostenrijk was mogelijk dank zij de belangrijke steun die de overheid hiervoor reserveerde: 23% van het budget bestemd voor het milieuprogramma ÖPUL en 15% van de middelen voorzien voor investeringssteun gaan naar de bio-landbouw. Maar ook hebben de bio-verenigingen steeds belang gehecht aan een sterke communicatie naar de consument toe. In samenwerking met het ministerie van landbouw en de AMA hebben zij de informatiecampaigned 2002-2006 opgezet, kaderend in een EU-project.

Het programma is opgebouwd rond volgende elementen:

- bio-service telefoon (met 6500 aanvragen in 2003);
- bio-service brochures (6700 gratis postzendingen);

- e-mail nieuwsbrief (sinds 2004);
- de vernieuwde website www.bioinfo.at, waar sinds oktober de 4000 bio-verkooppunten per regio en product kunnen opgevraagd worden;
- uitgave van de biokalender;
- publiciteitscampagne (advertenties en reclamepanelen);
- nieuw is de campagne Öbio für Profis%, gericht naar de grootkeukens van ziekenhuizen en bedrijven.

bron: 'Maandbericht uit Wenen' van de Vlaamse Vertegenwoordiging bij de Landbouwrade, via ALT, 08/11/2004

GB - Rough Guide presenteert ethische winkelgids

In Groot-Brittannië wordt de waarde van ethische consumptie op 30 miljard euro geraamd: shoppen met een zuiver geweten

De Rough Guide kent u allicht als uitgever van reisgidsen voor de minder bemiddelde rugzaktoerist. Met The Rough Guide to Ethical Shopping is er nu ook een gids voor de ethisch bewuste consument. U vindt er alles wat u moet weten over sweatshops, fair trade, ethisch investeren en ecologisch en sociaal verantwoord voedsel.

Ethisch verantwoord consumeren was lange tijd een vrij eenvoudige keuze. Op gerecycleerd papier schrijven, producten van enkele gehate multinationals vermijden en Israëliëse appelsienen boycotten volstond om met een gerust geweten door het leven te gaan. De voorbije jaren worden de dilemma's waarmee de moderne shopper geconfronteerd wordt echter steeds complexer. Het ene label is het andere niet, bio betekent niet noodzakelijk biologisch en bij een veelvoud van exotische producten tasten consumenten in het duister over de voorgeschiedenis.

The Rough Guide to Ethical Shopping stelt de ergste gevallen aan de kaak en noemt de beste plaatsen waar met een gerust geweten in de portemonnee getast kan worden. Ethisch kopen en boycotten is de voorbije jaren aan het boomen. Steeds meer mensen sympathiseren met de andersglobalisatiebeweging en gebruiken hun koopkracht om invloed uit te oefenen op grote bedrijven. In Groot-Brittannië wordt de waarde van ethische consumptie op 30 miljard euro geraamd. Ruim de helft van de consumenten zegt het voorbije jaar minstens één product te hebben vermeden vanwege ethische redenen. De ethische boycot zou de Britse business in 2003 zo'n 4 miljard euro gekost hebben.

De ethische gids van de Rough Guide bevat evengoed hoofdstukken over voedsel en drank als over kleren, geld en toerisme. De ondertussen bekende boosdoeners als Nike worden er op de korrel genomen, omdat ze gebruikmaken van sweatshops om de productiekosten laag te houden. Er is ook aandacht voor merken die totnogtoe niet zo zeer in de schijnwerpers van de internationale kritiek lopen. De kledinglijn van French Connection wordt er bijvoorbeeld van beschuldigd het niet erg nauw te nemen met de productie in sweatshops.

De ethische consumentengids pleit er ook voor om lokaal voedsel te kopen. De gids wijst er bijvoorbeeld op dat de doorsneemand met uitheemse kip, wortelen, bonen en erwten bijna 40.000 kilometer heeft afgelegd en daarbij 52 megajoules aan energie heeft verbruikt. Een mandje lokale producten dat op de markt wordt gekocht heeft er gemiddeld maar 600 kilometer opzitten en verbruikte daarbij één luttel megajoule.

Handig in het boekje is een lijst voor de ethisch bewuste vis- en zeevruchtenliefhebber. Reuzengarnalen uit Bangladesh zijn bijvoorbeeld te vermijden omdat de garnalenkwekerijen het water van nabijgelegen dorpen wegtrekken en de omgeving vervuilen. Lokale bewoners

worden er regelmatig met geweld verdreven van hun woongebieden om plaats te maken voor kweekvijvers.

Op het eerste gezicht lijkt kopen via het internet een prima manier om energie te besparen. De Rough Guide maakt de bedenking dat bedrijven als AOL, Microsoft en ook Netscape allemaal grote financiers waren van de campagne van George W. Bush, die momenteel een van de belangrijkste obstakels vormt voor wereldwijde vooruitgang op ecologisch gebied.

De ethische gids maakt eveneens duidelijk dat een boycot en bewust koopgedrag wel degelijk effect heeft. Ettelijke voorbeelden tonen dat firma's die op een zwarte lijst terechtkomen er vaak alles aan doen om hun blazen zo snel mogelijk op te poetsen.

The Rough Guide to Ethical Shopping, 374 pagina's, ISBN 1843532654

Caterpillar-schoenen zijn volgens de gids niet onbesproken. Caterpillar verkoopt immers ook bulldozers aan Israël, dat er Palestijnse huizen mee kan slopen. Wie dol is op Toblerone, weet misschien best ook dat het merk eigendom is van Altria, de nieuwe naam van sigarettenfabrikant Philip Morris. Het bedrijf is een van de belangrijkste geldschieters van de campagne van Bush. Duizenden biljartkeus worden gemaakt van een Indonesische tropische boom. De boom is bedreigd en wordt theoretisch beschermd.

bron: De Morgen, 13/11/2004

GB - Afzet biologische producten in VK met 10% gegroeid

De verkoop van biologische voedingsproducten in het Verenigd Koninkrijk is in het laatste jaar met 10% gegroeid. De sector vertegenwoordigt inmiddels een waarde van ongeveer 1,6 miljard euro en groeit wekelijks met bijna 3 miljoen euro. Deze cijfers zijn afkomstig uit het Organic Food and Farming Report 2004 van de Soil Association, de belangrijkste promotie- en certificeringsorganisatie voor biologische producten in Groot-Brittannië.

Het aandeel biologische producten dat in het VK via supermarkten wordt afgezet is voor het tweede achtereenvolgende jaar met een procentpunt gedaald. Consumenten betrekken hun producten vaker rechtstreeks van de boerderij, via boerenmarkten en boerderijwinkels. Hun aandeel nam met 16% toe en bedraagt inmiddels 154 miljoen euro. Binnen de biologische productie in het Verenigd Koninkrijk komt meer dan de helft uit Schotland. Daarnaast is ongeveer 20% van alle biologische landbouw- en voedingsbedrijven in het zuidwesten van Engeland te vinden.

Opmerkelijk is de sterke groei in afzet van biologische babyvoeding. De omzet daarin groeide met 6%, terwijl in gangbare producten van een lichte daling sprake was. Bijna de helft van alle babyvoeding die in Groot-Brittannië wordt verkocht bestaat uit biologische producten. Er was eveneens een sterke groei in de afzet van biologisch pluimveevlees. Er werden het afgelopen jaar 4,5 miljoen biologische vleeskuikens geproduceerd en afgezet. Een toename van 30%. Gangbaar pluimveevlees komt voor 10% uit het buitenland terwijl biologische producten vrijwel volledig in eigen land geproduceerd worden.

Het Verenigd Koninkrijk importeert veel biologische producten. Deze nemen gemiddeld 56% in van de totale omzet. Voor vlees ligt het aandeel ingevoerde producten op circa 20%. Grote Britse retailers halen hun biologische aardappelen, wortelen, uien, appels en peren echter vrijwel volledig uit het buitenland. De overheid heeft zich tot doel gesteld in 2010 voor biologische producten nog maar voor 30% afhankelijk te zijn van producten die buiten de eigen landsgrenzen zijn geproduceerd.

bron: Soil Association, geknipt uit: www.AgriHolland.nl, 16/11/2004

Colofon

De Biotheek Netknipsels worden uitgegeven door Bioforum Vlaanderen in het kader van het Biotheekproject. De Biotheek is het informatiepunt voor de biologische landbouw en voeding, te consulteren op www.biotheek.be U kan de Biotheek ook een vraag stellen via 078 151 152 of mijnvraag@biotheek.be.

Deze knipselkrant verschijnt wekelijks met actuele informatie over de nationale en internationale biosector. De berichten worden zonder tekstwijziging (hooguit ingekort) geknipt en geplakt, met vermelding van hun bron. Samenstelling: Petra Tas. Nieuwtjes en evenementen kunnen steeds voor opname doorgestuurd worden aan petra.tas@bioforum.be. Momenteel wordt de knipselkrant verzonden naar ruim 1400 relaties binnen de sector, de overheid en sympathisanten van de 10op10-campagne. Aanmelden kan via de website: surf naar www.bioforum.be/nieuwsbrief.asp.

Oude nummers kunnen opgevraagd worden bij biotheek@bioforum.be. Afmelden kan via een eenvoudig mailtje naar biotheek@bioforum.be.